

uit het

Stadsarchief

Een gemeentelijke kolenmijn

Kort na de Eerste Wereldoorlog bogen burgemeester en wethouders zich over het probleem van de dure steenkolen. De gemeente had veel kolen nodig voor haar eigen gasfabriek die lag waar nu de Willem van Oranjelaan is. In november 1921 arriveerde er een brief van een zekere dr. A. Pino, werktuigkundig en electrotechnisch ingenieur uit Den Haag, met een interessant aanbod. Voor een habbekrats kon de gemeente de hand leggen op een bijna nieuwe kolenmijn in Duitsland. 'Het betreft hier een kolenmijn welke geheel in bedrijf is en voortdurend wordt uitgebreid, zoodat de productie binnenkort op ca. 1000 ton kolen per dag gebracht kan worden'. Vervolgens rekende hij het gemeentebestuur voor hoe voordelig deze belegging wel niet zou zijn. De mijn leverde jaarlijks minstens 4 miljoen gulden op, de kosten waren niet hoger dan 2,5 miljoen, zodat jaarlijks 1,5 miljoen winst kon worden gemaakt... 'Dit bedrag nu is reeds veel meer dan voor de mijn met toebehooren wordt

gevraagd', aldus dr. Pino. B&W moesten wel snel besluiten, want anders ging het niet door. Dr. Pino vermeldde in zijn brief niet om welke mijn het precies ging en hoe hoog de vraagprijs nu precies was. B&W droegen de directie van het Centraal Licht- en Waterbedrijf op dit eens uit te zoeken. Het perspectief van een gemeentelijke steenkolenmijn lonkte. De directie adviseerde B&W echter niet op het aanbod in te gaan. Op 16 januari 1922 werd geantwoord dat men niet met dr. Pino in zee wilde gaan. De achtergrond van dit merkwaardige aanbod is de economische situatie in Duitsland na het einde van de oorlog. De zware herstelbetalingen die de Geallieerden, die de oorlog gewonnen hadden, Duitsland oplegden, gecombineerd met de politieke instabiliteit leidden al spoedig tot een ontwrichting van de Duitse economie. De export stagneerde, faillissementen en werkloosheid namen sterk toe. Tenslotte zou dit in 1923 uitlopen op de beruchte hyperinflatie. De kolenprijzen zouden bovendien na 1920 snel dalen en de produktie van de Limburgse mijnen kwam juist toen goed op dreuf. Misschien toch maar verstandig van burgemeester Van Lanschot en zijn medebestuurders om niet op avontuur in Duitsland te gaan.

Deze informatie trof ik aan in het archief van de Secretarie dat thans wordt bewerkt door het Projectbureau Semi-Statistische Archieven. De stukken worden geselecteerd en wat van enig historisch belang is wordt bewaard (bron: Archief Secretarie na 1920, III 07.353.5).

Middeleeuwse archieven

De verfilming van Brusselse archieven uit de middeleeuwen, waar wij al over berichtten in nr. 4 van de vorige jaargang, wordt in een hoog tempo voortgezet. Dankzij de inspanningen van het Streekarchief in het Kwartier van Oisterwijk beschikt de studiezaal nu over microfiches van de belangrijkste in Brussel berustende archieven. Dit spaart heel wat reizen en ander ongemak uit! U kunt nu bij ons terecht voor de volgende series:

- leenboeken van de hertog van Brabant vanaf het oudste register, het uit 1312 stammende Casselboek, tot de laatste in Brussel opgemaakte registers uit het midden van de zeventiende eeuw;
- cijnsboeken van de hertog van Brabant voor de stad 's-Hertogenbosch en het kwartier van Maasland vanaf de oudste uit het midden van de veertiende eeuw tot aan de Vrede van Munster (1648);
- de rekeningen van alle in Stad en Meierij van 's-Herto-

EIN GESCHAFTSANTRAG
ZU
IHRER " PERSONLICHEN " ÜBERLEGUNG.
ANTWORT POSTWENDEND.

Herrn B.A. Jansen
Hertogenbosch
NOORD BRABANT
NETHERLANDS

genbosch werkzame schouten dat wil zeggen de hoogschout, de laagschout en de kwartierschouten van Oisterwijk, Kempenland, Peelland en Maasland, die met hiaten bewaard zijn vanaf 1368 tot het begin van de zeventiende eeuw (kwartier van Maasland tot 1559); - gegevens over door de Raad van Brabant toegelaten advocaten, procureurs en notarissen. De oude, in de vorige eeuw gemaakte inventarissen zijn summier en bleken ook nog eens vol fouten te zitten. Jan Buiks, hoofd van de studiezaal, maakte daarom een nieuwe beschrijving die zeer uitvoerig is en een must vormt voor al diegenen die deze bestanden willen raadplegen. Er wordt ook verwezen naar specialistische literatuur, zoals over de leenboeken

van de hertog van Brabant.

Aanwinsten

Van het echtpaar Jansen-Godschalx mochten wij onlangs weer een aanvulling ontvangen op het archief van de fietsenfabriek van B.A. Jansen. In deel VIII van de Bossche Bouwstenen verscheen een artikel over dit innovatieve Bossche bedrijf van de hand van Aart Vos. Theodoor Jansen begon met zijn fietsenhandel in 1881 in een pand aan de Nieuwstraat. In 1896 betrok hij het pand van Grasso aan de Zuid-Willemsvaart. Daar bleef de onderneming die later ook automobielen verkocht gevestigd tot aan de sloop in de jaren zestig van deze eeuw. Het archief is bijna compleet bewaard gebleven. Uit de talloze postkaarten met bestellingen blijkt dat Jansen klanten had

Couvert van een brief uit Washington (D.C.) met een Duits opschrift. Let ook op de adressering: 'Herrn B.A. Jansen Hertogenbosch Noord-Brabant. Netherlands'. Zo'n brief kwam altijd aan. Iedereen in Den Bosch wist om welke Jansen het ging (Stadsarchief 's-Hertogenbosch).

tot in Frankrijk en de Verenigde Staten toe. Opmerkelijk is een couvert uit 1908 van een brief uit Washington. De envelop draagt een Duits opschrift. De V.S. kenden aan het eind van de vorige eeuw een massale immigratie van Duitsers. Een deel van hen bleef de moedertaal trouw; tot op de dag van vandaag bestaan er kleine groepen die Duits spreken.

Ton Kappelhof